

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 54 - MAART 2020

[nl](#) [fr](#) [en](#)

HET CEGESOMA IN TELEWERK

Waar zijn we concreet mee bezig ? Wat zijn de werven, de lopende projecten waar de ploeg van het CegeSoma momenteel aan werkt ? [MEER INFO](https://new.cegesoma.be/nl/news/het-cegesoma-aan-het-telewerken)

EHRI

Een bijkomende financiering van het Horizon 2020-programma voor onderzoek en innovatie ter ondersteuning van EHRI (European Holocaust Research Infrastructure). [MEER INFO](#)

<https://new.cegesoma.be/nl/project/groen-licht-voor-ehri-3>

WORKSHOP

Een terugblik op twee studiedagen die gehouden werden in het CegeSoma op 12 en 13 maart over 'spektakelcultuur' in bezet België tijdens de Eerste- en Tweede Wereldoorlog. [MEER INFO](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/event/cultures-spectacle-german-occupied-belgium>

GESCHIEDSCHRIJVING

Wordt de geschiedenis van het verzet op dezelfde manier geschreven in het noorden en het zuiden van het land voor 1970 ? Ontdek de eerste bijdrage in een drieluik over dit thema. [MEER INFO](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/het-verzet-belgi%C3%AB-een-partijdige-een-parti%C3%ABle-geschiedenis-eerste-deel-van-een-drieluik-over-de>

CORONA PANDEMIE

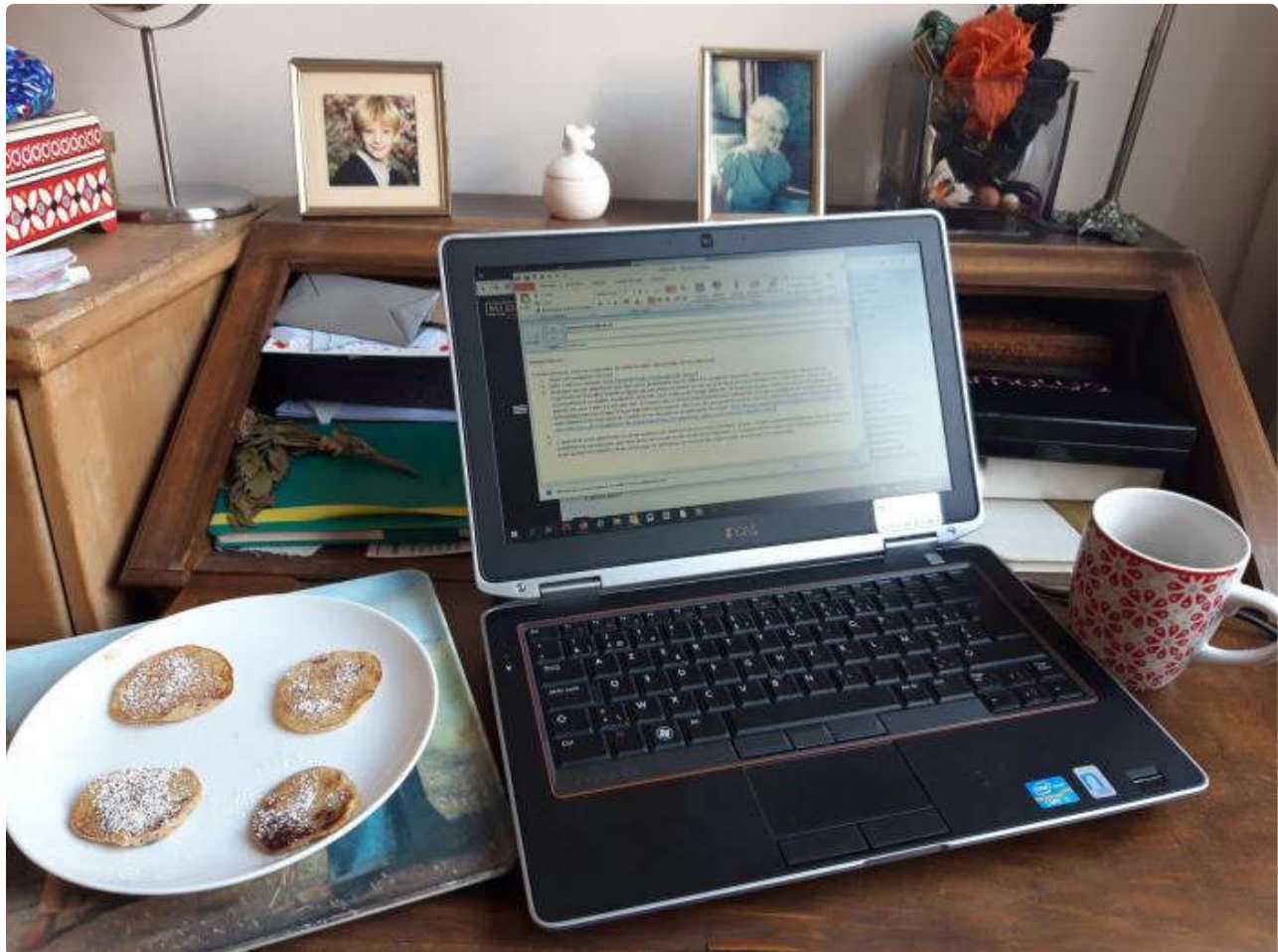
De verlenging van maatregelen genomen door het Rijksarchief/CegeSoma in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het Coronavirus en de mogelijkheden van online opzoekingen. [MEER INFO](#)

<https://new.cegesoma.be/nl/verlenging-van-de-maatregelen-van-het-rijksarchiefcegesoma-het-kader-van-het-indiiken-van-het>

[Home](#) » [News](#) » Het CegeSoma is aan het telewerken ....

Het CegeSoma is aan het telewerken ....

Hoewel de leeszaal van CegeSoma gesloten is en het overgrote deel van het personeel niet fysiek aanwezig is in Anderlecht, is in het kader van de maatregelen opgelegd om het Corona-virus in te dijken, het telewerk op een zeer efficiënte manier georganiseerd. Telewerk stelt iedereen in staat om de missies van de instelling te blijven vervullen. Voor sommigen is het een primeur, voor anderen was het al een gangbare, zij het punctuele, praktijk.

Wat doen we concreet? Aan welke werven en projecten werken de medewerkers van het CegeSoma momenteel ?

Sommige resultaten zijn direct of weldra zichtbaar :

- Naast de rubrieken en de blog van [de website BelgiumWWII](#), die dag na dag worden aangevuld met bijdragen van verschillende collega's, zult u er binnenkort een chronologie van het verzet kunnen lezen;

- De [nieuwe CegeSoma-website](#) wordt uitgebreid met nieuwe artikelen en nieuwe zoekinstrumenten. De laatste is [een selectieve bibliografie over het verzet in België van 1940 tot 1944](#);
- Wat de publicaties betreft : naast de laatste correcties aan de gids 'Was opa een held? Speuren naar mannen en vrouwen in het verzet tijdens WOII', die in mei 2020 in het Frans door Racine en in het Nederlands door Lannoo zal worden gepubliceerd, zijn ook de drukproeven van het eerste nummer van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis klaar.
- De laatste hand wordt gelegd aan de podcast '*Les transmissions*', een reeks interviews in het kader van het [Transmemo-project](#) over de intergenerationele transmissie van de herinneringen van de Tweede Wereldoorlog ... De afronding ervan heeft helaas enige vertraging opgelopen door de sluiting van de meeste instellingen, maar we zullen u laten weten wanneer ze op de radio zullen worden uitgezonden.

Andere taken hebben minder zichtbare resultaten voor het grote publiek maar zijn toch essentieel: correctie van de inventarissen, controle van een aantal fotolegendes in Pallas, vertalingen van allerlei teksten (o.a. de foto-inventarissen Groot-Brittannië en Oostfront ...), crowdsourcing van de foto's van CegeSoma via [het Ugescrowd-platform](#), retroconversie van foto-inventarissen naar EAD-formaat, kwaliteitscontrole en conversie van digitale bestanden van de gescande archiefcollecties ...

Deze periode wordt ook gebruikt om rapporten te finaliseren, om deel te nemen aan vergaderingen per telefoon of videoconferentie, om onderzoeksprojecten voor te bereiden, om voortgang te maken bij het schrijven van diverse artikelen en, specifiek voor één collega, bij de redactie van een proefschrift over autoriteitsgegevens, ...

Natuurlijk blijven we al uw vragen beantwoorden. Wij zorgen ook voor de continuïteit van de bestellingen van foto- en archiefreproducties, op voorwaarde evenwel dat de gewenste documenten gedigitaliseerd zijn. Voor zover mogelijk voor onze diensten, kunnen we uitzonderlijk dringende vragen voor het scannen van documenten in overweging nemen

Let op: de data van een aantal geplande activiteiten voor de komende weken en maanden staan on hold, tot de maatregelen om het Corona-virus in te dijken worden opgeheven. Het gaat concreet om twee ontmoetingen publieksgeschiedenis : de eerste gewijd aan de herdenkingen van de Tutsi-genocide van 1994 met Florence Rasmont en Ornella Rovetta en de tweede over de vergeten soldaten van de Eerste Wereldoorlog met Dominiek Dendooven en Sophie De Schaepdrijver. Dit geldt ook voor de lancering van het boek van Fabrice Maerten 'Was opa een held?' Een gids, die in de lijn ligt van 'Was opa een nazi? Speuren naar het oorlogsverleden' en die zal helpen om beter zijn weg te vinden in de archieven met betrekking tot het verzet in België.

Nog één ding: aarzel niet, als u dat wenst, aan te sluiten bij de meer dan 2000 volgers op [Facebook](#). U wordt op de hoogte gehouden van het nieuws over [Belgium WOII](#) en kunt onze berichten lezen die bijna dagelijks verschijnen ....

Zorg goed voor uzelf en uw geliefden. Wat ons betreft, we kijken er al naar uit om u binnenkort met enthousiasme en professionaliteit te verwelkomen in CegeSoma ...

Ander nieuws

[Belgium WWII in tijden van quarantaine](#)

[Ontdek de publicaties van het CegeSoma of laat anderen ze ontdekken...](#)

[Het verzet in België, een partijdige of een partiële geschiedenis ?](#)

[Jaarverslag van het CegeSoma - 2019](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Project](#) » Groen licht voor EHRI-3

Groen licht voor EHRI-3

De Europese Commissie heeft aangekondigd dat *EHRI* (*European Holocaust Research Infrastructure*) nieuwe financiering zal ontvangen uit het onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon2020 om zijn middelen en diensten te ondersteunen en verder te ontwikkelen.

EHRI is al bezig met de transformatie van een project naar een permanent orgaan voor internationaal Holocaustonderzoek, de zgn. *preparatory phase funding*. Met deze nieuwe financiering kan *EHRI* de diensten en middelen die in de eerste twee fasen van het project werden ontwikkeld, zoals de fellowships, de opleidingsactiviteiten en het *EHRI*-portaal, in stand houden en uitbreiden. In de komende 4 jaar zal *EHRI* dus twee wegen bewandelen: zich omvormen tot een permanente infrastructuur en zich ontwikkelen tot een langdurig en actief project.

Nieuwe en verbeterde diensten

Dat *EHRI* kan rekenen op beide geldstromen is vooral goed nieuws voor de gebruikersgemeenschap: zij kunnen de nieuwe en verbeterde diensten van *EHRI* blijven gebruiken, terwijl achter de schermen de basis wordt gelegd voor een stabiele organisatie.

Het Rijksarchief/CegeSoma dat mee aan de basis lag van *EHRI*, is samen met Kazerne Dossin, zowel betrokken bij de verdere ontwikkeling van diensten en middelen van *EHRI* in de derde projectfase als bij de uitbouw van de permanente organisatie. Het Rijksarchief/CegeSoma draagt in *EHRI-3* bij tot verschillende werkpakketten: impact, innovatie en duurzaamheid (meer bepaald juridische aspecten zoals privacy); verdere lokale uitbouw van onderzoeksinfrastructuur en nieuwe onderzoeks- en archiefbenaderingen.

Verborgen bronnen

Hoewel de bronnen van de meeste grote Holocaust-instellingen al zijn geïntegreerd in het *EHRI*-portaal, zijn veel waardevolle bronnen bewaard door kleine lokale en micro - archieven momenteel slecht of helemaal niet toegankelijk voor onderzoekers. *EHRI* zal instrumenten ontwikkelen om deze 'verborgen bronnen' te ontsluiten voor Holocaustonderzoek.

Nieuwe benaderingen, programma's en activiteiten

In deze derde fase zal *EHRI* verder nieuw transnationaal en interdisciplinair onderzoek van de Holocaust mogelijk maken door het ontwikkelen van methodes om thematisch gerelateerde, maar fysiek verspreide collecties met elkaar verbinden. Het zal verder de toegang tot de bronnen verbeteren en nieuwe gemeenschappen in zijn netwerk integreren : lokale onderzoeks- en archiefnetwerken, universiteiten en onderzoekers die op verwante gebieden werken.

Later dit jaar zal *EHRI* nieuwe programma's aankondigen voor haar opleidingsactiviteiten en fellowships. Die laatste maken het voor buitenlandse specialisten mogelijk om onderzoek te doen in de collecties van het Rijksarchief/CegeSoma, die voor het internationale Holocaustonderzoek direct relevant zijn. Ook een nieuwe interactieve online cursus Holocauststudies en een *MOOC* (*massive open online course*) worden verwacht. Vooral de *MOOC* zal toelaten een veel groter publiek te bereiken.

Versterking van de gemeenschap

In de komende vier jaar wil *EHRI* haar gemeenschap van partners, onderzoekers, archivariissen, beoefenaren van de *digital humanities* en anderen uitbreiden en versterken. Nieuwe partners in het consortium zijn het Centrum voor Stadsgeschiedenis van Oost-Centraal Europa in Lviv, Oekraïne, en de Universiteit van Thessaloniki.

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » Cultures of Spectacle in German-occupied Belgium.

Cultures of Spectacle in German-occupied Belgium.

Parallels and Differences between the First and the Second World War.

[Wereldoorlog I](#)   [Wereldoorlog II](#)   [Workshop](#)

Als het ware op de valreep – net voor de maatregelen tegen de verspreiding van het Corona-virus van kracht werden - ging op 12 en 13 maart nog een workshop door in het CegeSoma. De workshop, georganiseerd door het Instituut voor Mediastudies van de KULeuven, op initiatief van Roel Vande Winkel en Leen Engelen, in samenwerking met CegeSoma/Rijksarchief, was gewijd aan de amusementscultuur in bezet België tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. Een [tiental bijdragen](#) werd gepresenteerd : het coronavirus belette sommige deelnemers aanwezig te zijn. Toch leverden deze twee dagen nieuwe inzichten en interessante discussies op.

Zowel het beleid en de doelstellingen van de bezetter als het gedrag van de bevolking onder bezetting kwamen aan bod. In 1914-1918 kon het cultuurbeleid van de bezetter een strategie lijken om de bevolking de context van het begin van de invasie en de bloedbaden onder de burgers te doen vergeten. In 1940-1944 was de ideologische dimensie duidelijker : ze kwam tot uiting in een aanzienlijke toestroom van Duitse werken en producties, waarvan sommige als Nazistisch konden worden bestempeld, terwijl andere meer in overeenstemming waren met het Germaanse erfgoed in de brede zin van het woord. De bezetter hield ook

rekening met bepaalde specificiteiten : het cultuurbeleid voor de Franstaligen was anders dan voor de bevolking in het noorden van het land.

Oorlogen zijn zowel periodes van restricties als van culturele behoeften. Hoe paste het cultuurbeleid daarin : welke vormen van vermaak worden aangeboden ? Hoe kan de houding van het publiek worden begrepen? Tijdens de Eerste Wereldoorlog gingen sommige mensen bijvoorbeeld naar een show voor het vermaak, anderen om zich te verwarmen. Tijdens beide conflicten werd de entertainmentsector geconfronteerd met censuur; in 1940-1944 kwam daar de uitsluiting van alle joodse kunstenaars bij. Voor andere artiesten bleken de oorlogen dan weer kansen te bieden: een deel van de concurrentie viel weg en er was een grotere behoefte aan spektakel. Maar de analyse moet worden verfijnd. Er is duidelijk sprake van een evolutie : als er tijdens de Eerste Wereldoorlog een vorm van "patriottische terughoudendheid" bestond, die betekende dat sommige mensen vanaf 1916 niet meer naar shows gingen, lijkt dit morele leesrooster - men zou het ook "culturele demobilisatie" kunnen noemen om het concept van John Horne te gebruiken - te vervagen. Omgekeerd lijken de eerste twee jaren van de bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog meer gekenmerkt door een vorm van accommodatie – ook cultureel - dan later het geval was.

Onderzoek van deze "spektakelcultuur" impliceert aandacht voor de infrastructuur waar ze zijn ondergebracht. België telde toen honderden bioscopen: ze hadden niet allemaal hetzelfde publiek of dezelfde programmering. Andere zeer uiteenlopende uitingen van de amusementscultuur konden niet allemaal besproken worden tijdens deze twee dagen. Voor sommige zijn de bronnen fragmentair. Maar er zijn nog nieuwe perspectieven met name de voor de dominante klassen angstaanjagende, meer populaire cultuuruitingen. Naar andere thema's, vooral de visuele, gaat nog te aandacht uit, zoals Sophie De Schaedrijver in haar conclusies opmerkte. Hetzelfde geldt voor carrièrestrategieën of de impact van oorlogen op zowel de het milieu en de infrastructuur van de podiumkunsten als op het cultuurbeleid op lange termijn. Kortom, een open en zeer veelbelovend project : we hopen dat de eerste resultaten snel beschikbaar zullen zijn.

Een website (<https://www.cinema-in-occupied-belgium.be/>) - die binnenkort wordt gelanceerd - zal veel nieuwe perspectieven openen. Niet alleen kunnen alle bioscopen in België tijdens de Tweede Wereldoorlog worden gelokaliseerd, ook de filmprogrammatie zal men er kunnen terugvinden. Dit project is zeker het opvolgen waard !

12/03/2020 - 10:00 – 13/03/2020 - 16:30

Partner(s)

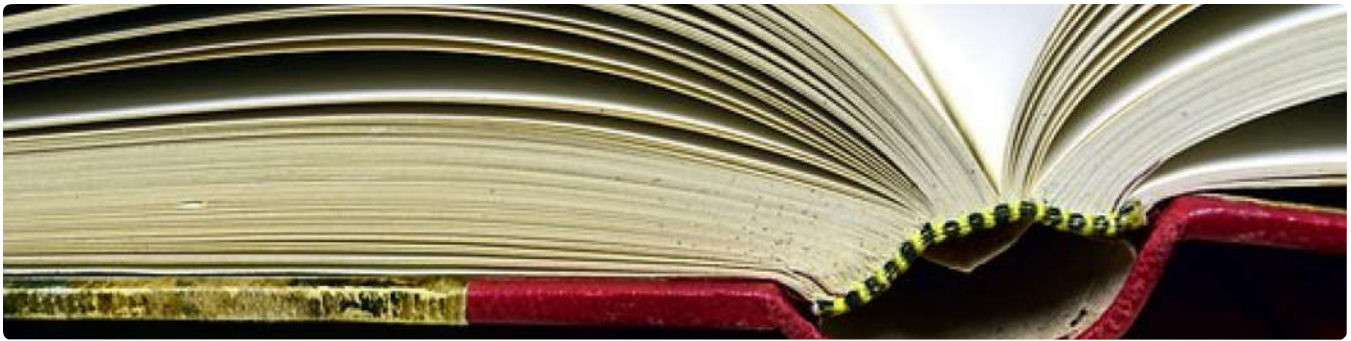

TAGS

[culturele geschiedenis](#)

© Cegesoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Het Verzet in België een partijdige of een partiële geschiedenis ? Eerste deel van een drieluik over de geschiedschrijving van het verzet in België

Het is voor ieder waarnemer duidelijk dat de geschiedenis in het noorden en in het zuiden van het land niet op dezelfde manier wordt geschreven. Over het verzet werd veel meer in de taal van Molière gepubliceerd dan in die van Vondel ... Dit onevenwicht wordt momenteel echter kleiner. De geschiedschrijving van het verzet (of vormen van verzet) verdient in perspectief geplaatst te worden : generatie na generatie hebben de auteurs immers kenmerken gemeen.

Sommige publicaties werden al in een vroeg stadium, tijdens de bezetting, door de actoren zelf geschreven. Na de bevrijding kregen hun geschriften de vorm van boeken of persartikelen. Deze publicaties hadden vaak een apologetisch karakter en cultiveerden - bewust of onbewust- de kappelletjesgeest, ook al ging dat gepaard met het uitdragen van een gezond Belgisch patriotisme. In deze categorie kunnen de teksten van Fernand Demany, *Mourir Debout* (1944), Fernand Desonay, *Dans le Maquis*, (1944) en iets later, Camille Joset, met zijn (dunne) *Panorama de la Résistance belge* (1948) worden ondergebracht. Deze laatste kon er inderdaad prat op gaan een kenner te zijn : was deze vertegenwoordiger van de christelijke wereld, verzetsman in '14-18, niet de medeoprichter geweest van de zeer "belgicistische" Belgische Nationale Beweging in 1940?

Iets anders is het zeer lijvige Guldenboek van de Belgische Weerstand, gepatroneerd door een "Commissie voor de Geschiedenis van het Verzet" van het Ministerie van Landsverdediging. Dankzij (of ondanks) dergelijk peterschap bleek dit Guldenboek veel meer een kwalitatief documentair werk te zijn dan een hagiografische product met de beelden van Epinal. Het werd in de loop van vier jaar verzameld en 'op muziek gezet' door een zekere Leopold Lejeune, archivaris-secretaris, en werd eind 1948 gepubliceerd. In die vorm en ondanks de conceptuele beperkingen, had het toch de verdienste om de verschillende facetten van de geschiedenis van het verzet in België in synthesevorm te presenteren. Een kleine verduidelijking: omdat Lejeune een "oud" lid van de B.N.B was, zette hij de clandestiene bewegingen die toen goed in de markt lagen (B.N.B., G.L., enz.) eerder in de schijnwerpers dan die in de context van de 'Koude Oorlog' (Onafhankelijkheidsfront of Communistische Gewapende Partizanen) eerder verdacht leken. Ondanks deze beperkingen zal het Guldenboek minstens twee decennia lang een onvermijdelijke referentie blijven, wat niet belet dat in deze periode historisch gezien interessante bijdragen van de ene of de andere gevestigde waarde (op dit gebied zijn zij het die nog steeds de pen voeren) verschijnen. In dit verband verwelkomen we *Le Passage de l'Iraty* (1962) van William Ugeux en vooral *La résistance belge 1940-1945* (1968) van Henri Bernard. Terwijl de eerste titel gebaseerd is op ervaring in het veld die in een quasifilosofisch perspectief wordt geplaatst, is het tweede boek een zeer valide poging tot synthese. De auteur, een briljante geest, was professor aan de Koninklijke Militaire School. In deze nogal (zelfs zeer) unanieme - patriotische toonzetting valt het werk van een jonge Amerikaanse onderzoeker, Kilpatrick Tanham, op. Dit vroege werk (1951) gebaseerd op een proefschrift

over de *Belgian Underground Movement*, hanteert een extern perspectief, los van de Belgo-Belgische context en de kleine dingen die onuitgesproken blijven, en is het de eerste echt onpartijdige, bijna "chirurgische" benadering van het thema. En het is wellicht geen toeval dat het ongeveer twintig jaar zal duren voor het werk naar het Frans wordt vertaald en gepubliceerd wordt onder auspiciën van de U.L.B. We zijn in 1971. In die periode, op de drempel van de jaren zeventig, zal er, zoals we zullen zien, een echt wetenschappelijk begrip van het "verzetsfenomeen" ontstaan bij Belgische onderzoekers. (Meer in het volgend nummer)

Alain Colignon

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11